

Календар знаменних і пам'ятних дат

Серпень

3 серпня – 100 років від дня народження Леоніда Сергійовича Братченка (1923 – 2004), українського художника театру

Леонід Братченко, один із найвідоміших українських сценографів, закінчив Харківський художній інститут (1951), викладав у ньому (до 1958). Відомий як художник-постановник (1955 – 1968), головний художник (1968 – 1988) Харківського державного академічного театру опери та балету імені Миколи Лисенка. Народний художник України, заслужений діяч мистецтв України. Оформив багато вистав, зокрема С. Гулака-Артемівського «Запорожець за Дунаєм» (1978), М. Лисенка «Наталка Полтавка» (1982).

5 серпня – 120 років від дня народження Бориса Романовича Гмирі (1903 – 1969), видатного українського оперного й камерного співака, соліста Харківського театру опери та балету (1936 – 1939, 1941 – 1942).

Таланту його аплодували в Німеччині, Польщі, Китаї, Чехословаччині, Югославії, Болгарії, Угорщині. У репертуарі було понад 600 вокальних творів, зокрема 300 українських народних пісень і романсів. Він став першим видатним співаком, який підготував і виконав цілу концертну програму на вірші Кобзаря «Шевченкіана». А також знявся у фільмі-опері «Наймичка» за поемою Т. Г. Шевченка. Борис Гмиря – один зі ста найславетніших українців за тисячолітню історію України. Його спів називали «Божим співом», дивовижним явищем в історії світового вокального мистецтва.

6 серпня – Міжнародний день «Лікарі світу за мир»

У цей особливий день лікарі з усіх куточків Землі об'єднуються в закликах проти воєн, збройних конфліктів і пролиття крові. Хвилиною мовчання вони вшановують людей, які невинно загинули внаслідок військових дій. Організація «Лікарі світу» святкує цей день своєю самовідданою працею, щоб якомога більше людей продовжували жити й були здоровими. А багато з них в Україні надають сьогодні допомогу на передовій, ризикуючи своїм життям, проявляючи гуманізм і милосердя.

6 серпня – Всесвітній день боротьби за заборону ядерної зброї (День Хіросіми)

На знак пам'яті про страшну пережиту трагедію світова спільнота вирішила щороку 6 серпня проводити День Хіросіми та День боротьби за заборону зброї масового ураження. У міському парку Миру, де горить вічний вогонь перед пам'ятником жертвам бомбардування, проходять пам'ятні заходи.

6 серпня – Міжнародний день прощення

У першу неділю серпня люди багатьох країн світу відзначають цей день. Ініційований він був Світовим союзом прощення, неконфесійним освітнім фондом, щоб пробудити могутню силу прощення, здатну зцілити душу, яка страждає від образ, ненависті, зради та інших руйнівних почуттів. Адже саме злість і образи призводять до розвитку в людини тяжких онкологічних

захворювань. На думку організаторів цього Дня, він здатний зробити світ кращим і гуманнішим.

7 серпня – 175 років від дня народження Олександра Костянтиновича Погорілка (1848 – 1912), фізика, державного службовця, Харківського міського голови (1900 – 1912). Навчався в Харківській гімназії № 3, закінчив фізико-математичний факультет Харківського університету. Після захисту дисертації читав лекції в університеті з фізичної оптики як приват-доцент.

З 1885 року працював на посаді ад'юнкта-професора в Харківському технологічному інституті, де заснував і обладнав кабінет фізики й лабораторію, метеорологічну станцію. Перебування О. К. Погорілка на посаді міського голови позначено постійною активною громадською діяльністю. До розбудови міста він залучав провідних архітекторів того часу. Розвиток освіти вважав одним із головних напрямів своєї діяльності й багато зробив для цього.

9 серпня – Всесвітній день книголюбів

Це свято поціновувачів книги, читання. Відзначається 9 серпня кожного року. Мета – заохочення бібліофілів до читання та літератури. У цей день радять відкласти смартфони й узяти книгу, щоб почитати. Насамперед, це свято письменників, літераторів, видавців, бібліотекарів, працівників друкарень, книжкових крамниць і всіх, хто любить і цінує книгу.

9 серпня – 200 років від дня народження Олександра Олександровича Навроцького (1823 – 1892), українського громадського й культурного діяча, поета, перекладача

О. О. Навроцький відомий як член Кирило-Мефодіївського братства, перший перекладач поеми Шота Руставелі «Витязь у тигровій шкурі» (у Навроцького – «Одягнений у барсове хутро», що відповідає грузинському оригіналу). Також перекладав українською мовою «Іліаду» й «Одіссею» Гомера, твори П. Шеллі, Дж. Байрона, В. Гюго, Й. Гете, Г. Гейне, Адама Міцкевича та інших відомих майстрів слова світової класики та Псалтир і «Пісню пісень» із Біблії.

12 серпня – Міжнародний день молоді

Міжнародний день молоді було затверджено Генеральною Асамблеєю ООН за ініціативи Всесвітньої конференції міністрів у справах молоді (Лісабон, 1998). Уперше його святкування відбулось у 2000 році.

В Україні День молоді відзначали кожного року в останню неділю червня, а з 2022 року, згідно з указом Президента України (від 28. 07. 2021 № 333/2021), підтримуючи прагнення української молоді до інтеграції у європейську спільноту, утвердження цінностей демократії та свободи, відзначають 12 серпня – у Міжнародний день молоді.

13 серпня – Всесвітній день шульги

Шульга – це людина, яка замість правої руки активно використовує ліву. Саме такі люди ініціювали впровадження цього свята, щоб привернути увагу

інших до своєї особливості та спонукати виробників створювати товари, які були б зручними у використанні для них.

14 серпня – 150 років від дня народження Івана Миколайовича Боберського (1873 – 1947), українського педагога

І. М. Боберський – організатор, фундатор, теоретик і практик української національної фізичної культури, засновник спортивно-гімнастичного руху в Західній Україні, голова українського гімнастичного товариства «Сокіл». Сприяв становленню «Пласту», автор назви цієї організації. Уклав цікаві підручники з фізичного виховання, зокрема «Забави і гри рухові», «Копаний м'яч», «Значення руханкових товариств». Саме він першим увів у спорті українську термінологію, яку широко використовували в Західній Україні до 1939 року. З інноваційними методиками, тенденціями та напрямками розвитку фізичної культури ознайомлювався в кращих спортивно-гімнастичних осередках Німеччини, Чехії, Швеції та Франції. Досвід висвітлював у спортивній українській періодиці, у становленні якої відіграв помітну роль.

15 серпня – 125 років від дня народження Степана Андрійовича Литвинова (1898 – 1982), українського педагога

С. А. Литвинов – відомий фахівець у галузі історії педагогіки, заслужений працівник вищої школи України, учений секретар УНДШУ, доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та заступник директора Київського педагогічного інституту. У 1929 – 1939 рр. працював у Харківському педагогічному інституті, від 1939 року – у Київському. Наукові праці присвячені питанням теорії та історії педагогіки, дитячого руху, методики виховної роботи в школі-інтернаті, іншим актуальним проблемам того часу.

19 серпня – Всесвітній день фотографії

Цю подію вперше відсвяткували у 2010 році. Саме 200 років тому в технічному прогресі відбувся новий прорив – французький художник, хімік і винахідник Луї Жак Манде Дагер винайшов засіб отримання дагеротипних відбитків і запатентував свій винахід. Ім'я Дагера включено в список найвидатніших науковців Франції. Цей день важливий не тільки для шанувальників фотознімків, а й для тих, хто захоплюється фотографуванням.

19 серпня – Всесвітній день гуманітарної допомоги

Пам'ятний день було засновано за ініціативою Організації Об'єднаних Націй (A/RES /63/139) за участі Всесвітньої організації охорони здоров'я та інших міжнародних організацій. Мета – привернути увагу до ролі гуманітарних працівників і згадати тих, хто загинув або зазнав травм під час виконання життєво важливих обов'язків.

Через війну росії в Україні Євросоюз виділяє кошти на допомогу українському населенню, що потерпає від війни. Гуманітарна допомога прямує через агентства ООН, неурядові організації та Міжнародний комітет Червоного Хреста.

21 серпня – Міжнародний день пам'яті та поминання жертв тероризму

Дата вшанування була затверджена 2017 року Генеральною Асамблеєю ООН. Цього дня згадують усіх, хто постраждав від тероризму, чиє життя було змінене чи перерване терористами. Терористичні акти, ким би вони не здійснювались і чим би не були мотивовані, не можуть бути виправдані, оскільки вони є дуже тяжкими злочинами.

23 серпня – Міжнародний день пам'яті жертв работоргівлі та її ліквідації

Установлення цього Дня запропоновано на 150-й сесії виконавчої ради ЮНЕСКО. Незважаючи на те, що рабство було скасовано й засуджено на міжнародному рівні, воно, як і раніше, існує в нових формах. Від нього страждають мільйони людей, переважно жінки та діти, які стають жертвами обману й насильства, перетворюються на «живий товар» і зазнають експлуатації. Тому в цей день організуються різноманітні просвітницькі заходи, до участі в яких залучаються діячі науки, культури, мистецтва й обов'язково молодь.

23 серпня – Європейський день пам'яті жертв сталінізму та нацизму

23 серпня 1939 року відбулася подія, що стала спусковим механізмом найкривавішої трагедії в історії людства – Другої світової війни. У вересні 2008 року Європейський парламент своєю Декларацією визначив 23 серпня – день підписання Пакту між Гітлером і Сталіним – Європейським днем пам'яті жертв сталінізму та нацизму.

23 серпня – День Державного Прапора України

Прапор держави демонструє її незалежність і представництво у світі, об'єднує народ у важкі часи, а повага до нього завжди вважалася виявом патріотизму.

Поширенішу інформацію до Дня Державного Прапора України буде представлено на сайті КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» в розділі «Бібліотека».

23 серпня – День міста Харків

Харків – одне з найбільших міст на сході України. У 2019 році наше місто ввійшло до п'ятірки українських міст як одне з найкомфортніших у країні за світовим рейтингом індексу якості життя. На жаль, на сьогодні воно зазнало багато руйнувань унаслідок російської агресії 2022 року. Тому відродження його потребує багато зусиль із боку влади та небайдужих громадян.

Поширенішу інформацію до Дня народження Харкова буде представлено на сайті КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» в розділі «Бібліотека».

24 серпня – День Незалежності України (з 1991 року)

Незалежне життя України налічує лише 32 роки – незначний в історичному вимірі час. Але для наших співгромадян це ціла епоха, яку розпочато 24 серпня 1991 року Актом проголошення незалежності України. День Незалежності є святом гордості за свою країну. Попри всі труднощі,

нам є чим пишатися – українськими воїнами, які захищають нашу Батьківщину, вільними виборами, свободою у вираженні своїх політичних переконань, єднанням українського народу, адже тільки небайдужі та вільні люди можуть змінювати на краще свою країну.

24 серпня – 150 років від дня народження Фотія Степановича Красицького (1873 – 1944), українського художника

Ф. С. Красицький викладав малювання в середніх навчальних класах, у художньо-друкарській школі, художньому училищі, в архітектурному інституті, у Миргородському художньо-керамічному технікумі, Київському художньому інституті. Він створив тематичні картини, а також портрети Михайла Старицького, Лесі Українки, Івана Франка, Миколи Садовського, Олени Пчілки, низку художніх полотен на тематику творів Тараса Шевченка. Цікавими є його методичні розробки з питань викладання образотворчого мистецтва: перший український посібник «Рисування та малювання», «Основи образотворчої грамоти», «Короткий poradnik для самодіяльних художніх гуртків».

24 серпня – 100 років із дня народження Віктора Михайловича Глушкова (1923 – 1982), українського вченого-кібернетика

Віктор Глушков – відомий учений-математик, фундатор кібернетики, обчислювальної техніки та систем управління, академік, організатор і перший директор Інституту кібернетики АН України. Він був організатором фізико-математичних шкіл в Україні, факультету кібернетики в Київському університеті імені Т. Г. Шевченка, наукових шкіл програмістів. У 1974 – 1975 роках видана українською мовою перша у світі «Енциклопедія кібернетики» у 2-х томах, ініціатором якої, організатором колективу авторів і головним редактором був В. М. Глушков.

26 серпня – 280 років від дня народження Антуана-Лорана Лавуазьє (1743 – 1794), французького науковця

Антуан Лоран Лавуазьє відомий як засновник сучасної хімії, член Лондонського королівського товариства, Філоматичного товариства Парижа, Французької академії наук, Паризької асоціації юристів, Американського філософського товариства та Національної академії наук Італії. Він є реформатором народної освіти в галузі природничо-наукових і технічних знань, ініціатором створення професійних шкіл і шкіл змішаного типу; був прихильником поєднання гри з працею, ознайомлення дітей з основними знаряддями праці та явищами природи. Антуан Лоран Лавуазьє – автор основних положень кисневої теорії горіння та дихання, хімічної номенклатури, заснованої на кисневій теорії, підручника початкового навчання з хімії.

28 серпня – 100 років від дня народження Якіма Прохоровича Запаска (1923 – 2007), українського книгознавця

Я. П. Запаско – доктор мистецтвознавства, академік АН ВШ України, почесний академік Академії мистецтв України; заслужений працівник освіти України, лауреат премії Президії НАНУ ім. І. Я. Франка. Також він відомий

як дослідник історії української книжкової мініатюри та гравюри, мистецтва давньої книги: співукладач збірників «Пам'ятки книжкового мистецтва: Каталог стародруків, виданих на Україні» (кн. 1–3), навчальних посібників «Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва») та «Нариси з історії зарубіжного декоративно-ужиткового мистецтва», двотомника «Словник декоративно-ужиткового мистецтва».

28 серпня – 80 років від дня народження Романа Георгійовича Майбороди (1943 – 2018), видатного українського оперного співака

Ім'я Романа Майбороди – серед лауреатів найвищої мистецької відзнаки України – Національної премії імені Т. Г. Шевченка. Українському баритону гаряче аплодували зали його шанувальників у Мілані, Токіо, Парижі. У 1974 році він став лауреатом Міжнародного конкурсу в Тулузі (Франція). У 1989 році його удостоєно високого звання народного артиста України. Роман Майборода залишив яскравий слід в історії українського оперного мистецтва. У 70 років він продовжував своє служіння оперному мистецтву в статусі провідного педагога вокальної кафедри Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.

29 серпня – День вшанування пам'яті захисників України

Пам'ятний день установлений Указом Президента України у 2019 році з метою вшанування героїв, загиблих під час Іловайської трагедії, які віддали своє життя в боротьбі за територіальну цілісність і незалежність України.

Символікою цього Дня є квітка соняшника.

29 серпня – Міжнародний день дій проти ядерних випробувань

Цей День було започатковано на 64-й сесії Генеральної Асамблеї ООН (2 грудня 2009 року), а вперше відзначили його у 2010 році. З часу створення ядерної зброї проведено більше 2000 випробувань, наслідки яких перетинають межі національних кордонів: негативно впливають на довкілля, продовольчу безпеку, здоров'я людей. ООН закликає людство свідомо поставитися до проблеми, зрозуміти небезпеку ядерних вибухів і ядерної зброї. Тільки таким чином можна досягти гарантії безпечного та плідного співіснування всіх країн світу.

30 серпня – Міжнародний день жертв насильницького зникнення

Викрадення осіб, залякування їх близьких і рідних вважається стратегією терору. Генеральна Асамблея ООН (резолюція від 21.12.2010 65/209) висловила глибоку стурбованість зростанням кількості викрадених людей у різних регіонах світу (арешти та викрадення також прирівняли до насильницьких зникнень), повідомлень щодо переслідування, залякування та жорстокого поводження зі свідками й родичами зниклих осіб.

В Україні, на жаль, із початком війни на сході країни, окупації півострова Крим, викрадення українських громадян, не повернення дітей батькам, порушення їх прав стало звичною справою російських окупантів.

31 серпня – Міжнародний день боротьби з передозуванням наркотиків

Представники міжнародних організацій, які займаються профілактикою та підтримкою наркозалежних, щороку привертають увагу суспільства до актуальності цієї проблеми. У цей День проводяться акції, під час яких лікарі розповідають про клінічні симптоми та способи надання першої допомоги постраждалим від передозування наркотиків. Жахлива статистика загиблих також повинна допомогти побачити й усвідомити смертельну загрозу, яку несуть наркотики, тим, хто цього ще не зрозумів.

Матеріали підготовлені:
Жеребкіною З. Г., завідувачем бібліотеки,
Павловою Г. М., бібліотекарем,
Писаренко Т. І., методистом КВНЗ
«Харківська академія неперервної освіти»